

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Begrebet Angest

Citation: Kierkegaard, Søren: "Begrebet Angest", i Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angest*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 113. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard01val-shoot-idm140698092079504/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Begrebet Angest

gesten viser sig strax i Berøringens Øieblik. (Cfr. det Foregaaende i Anledning af Fortællingerne i det N.T.)

Det Dæmoniske er det Indesluttede og det ufrivilligt Aabnbare. Disse tvende Bestemmelser betegne, hvad de og skulle, det Samme; thi det Indesluttede er netop det Stumme, og naar dette skal ytre sig, maa det skee mod dets Villie, idet den i Ufriheden til Grund liggende Frihed, ved at komme i Communication med Friheden udenfra, revolterer, og nu forraader Ufriheden, saaledes, at det er Individet, der forraader sig selv mod sin Villie i Angesten. Det Indesluttede maa derfor her tages i en ganske bestemt Betydning; thi saaledes, som det i Almindelighed bruges, kan det betyde den høieste Frihed. Brutus, Hensch V af Engelland som Prinds o. s. v. vare saaledes indesluttede, indtil Tiden kom, da det viste sig, at deres Indesluttedhed var en Pagt med det Gode. En saadan Indesluttedhed var derfor identisk med en Udvidethed, og der er aldrig nogen Individualitet i skjønnere og ædlere Forstand udvidet, end den, der er indesluttet i en stor Idees Moderliv. Friheden er netop det Udvidende. I Modsætning hertil er det jeg mener, at man *αἰσχρῶν* kan bruge indesluttet om Ufriheden. Man bruger i Almindelighed et mere metaphysisk Udtryk om det Onde, at det er det Negtende; det ethiske Udtryk herfor er netop, naar man betragter Virkningen deraf i Individet, det Indesluttede. Det Dæmoniske slutter sig ikke inde med Noget, men slutter sig selv inde, og deri ligger det Dybsindige i Tilværelsen, at Ufriheden netop gjør sig selv til en Fange. Friheden er bestandig communicerende (selv om man vil tage et Hensyn til den religiøse Betydning i Ordet, gjør det ingen Skade), Ufriheden bliver mere og mere indesluttet, og vil ikke Communicationen. Dette kan man iagttage i alle Sphærer. Det viser sig i Hypochondrie, i Grillen-fængerne, det viser sig i de høieste Lidenskaber, naar disse i den dybe Misforstaaelse indføre Tausheds-Systemet*. Naar Friheden nu berører Indesluttedheden, da bliver den angst. Man har i daglig Tale et

* Det er allerede sagt og siges her igen, at det Dæmoniske har et ganske andet Omfang end man almindeligt troer. I den foregaaende Paragraph ere Formationerne i den anden Retning antydede, her følger den anden Side af Formationer, og saaledes som jeg har fremstillet det, lader Adskillelsen sig gennemføre. Har man nogen heile, saa vælg man den, men det er ikke aldeles, om man er lidt forsigtig paa disse Gebeter, thi ellers løber Altsammen.

Udtryk, der er yderst betegnende. Man siger om Een: han vil ikke rykke ud med Sproget. Det Indesluttede er netop det Stumme; Sproget, Ordet er netop det Frelsende, det Frelsende fra det Indesluttedes tomme Abstraktion. Man lade det Dæmoniske her betyde x , Frihedens Forhold dertil udenfra x , Loven for det Dæmoniskes Aabenbarelse er, at det mod sin Villie rykker ud med Sproget. I Sproget ligger nemlig Communicationen. En Dæmonisk i det N.T. siger derfor til Christus, da han nærmer sig: *ne epou xci ooi*; han vedbliver: at Christus kommer for at fordærve ham (Angest for det Gode). Eller en Dæmonisk beder Christus om at gaae en anden Vej. (Naar Angesten er for det Onde cfr. § 1, da tyer Individet til Frelsen.)

Exempler herpaa i alle mulige Sphærer og i alle mulige Grader frembyder Livet rigelig. En forstokket Forbryder vil ikke gaae til Bekjendelse (heri ligger netop det Dæmoniske, at han ikke vil communicere med det Gode gennem Straffens Lidelse). Der gives en Methode mod en saadan, som maaskee sjældnere bruges. Det er Taushed og Øiets Magt. Dersom en Inquisitor har legemlig Kraft og aandelig Elasticitet til at holde ud uden at slappe sit Muskelspil, Kraft til at holde ud om det saa er 16 Timer, det skal tilsidst lykkes ham, at Tilstaaelsen uvilkaarligt bryder ud. Intet Menneske, der har en ond Samvittighed, kan udholde Taushed. Sætter man ham i eensomt Fængsel, da slover han sig selv. Men deene Taushed, medens Dommeren er tilstede, Secretairerne ventende paa at føre til Protocol, er det dybsindigste og skarpsindigste Spørgsmaal, er den forfærdeligste Tortur, men dog en tilladelig; men ingenlunde saa let at afstedkomme som man troer. Det Eneste, der kan tvinge Indesluttetheden til at tale, er enten en højere Dæmon (thi hver Djævel regjerer i sin Tid) eller det Gode, der absolut kan tie, og hvis nogen Snildhed her ved Tausheds-Examinationen vil bringe den i Forlegenhed, da skal Inquisitor selv blive beskæmmet, og det skal vise sig, at han tilsidst bliver bange for sig selv og maa bryde Tausheden. Ligeoverfor den underordnede Dæmon og de underordnede Menneskenaturer, hvis Gudsbevidsthed ikke er stærkt udviklet, seirer Indesluttetheden ubetinget, fordi de første ikke formaae at holde ud, og de sidste i al Uskyldighed ere vant til at leve fra Haanden i Munden og have Hjertet paa Tungen. Det er utroligt, hvilken Magt den Indesluttede kan faae over saadanne Mennesker, hvorledes de tilsidst trygle og betle blot om et Ord.